

نام

منبع

روش تحقیق در مدیریت

احمدی - صالحی - فریدی

فصل دوم

عناصر تحقیق

علمی

عناصر تحقیق

۱- مفهوم

۲- سازه

۳- متغیر

۴- نظریه

از حساس ترین اقدامات = تعریف عناصر تحقیق

تعریف مفهوم

۱- ذهنیتی که نمادها در قالب آن

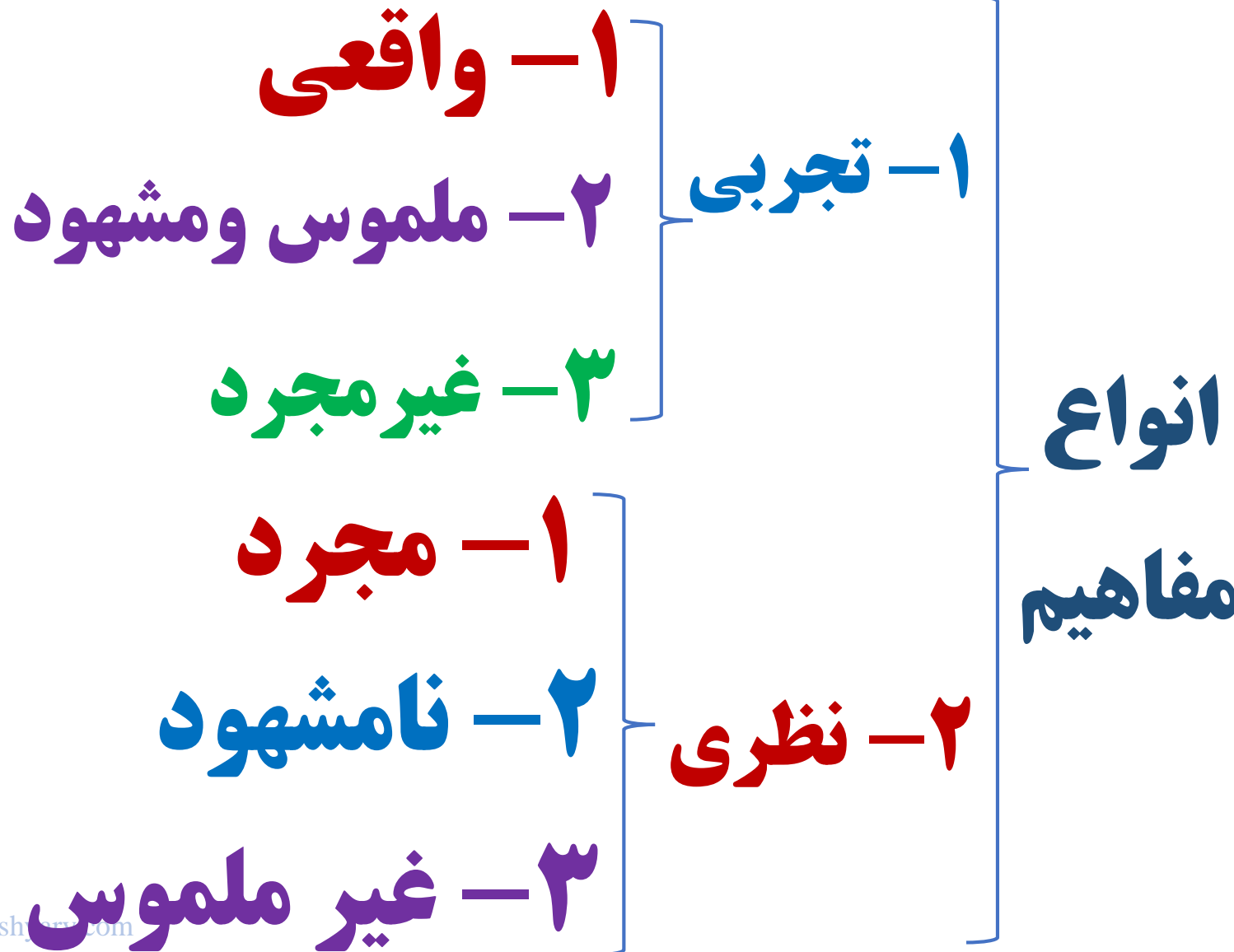
بیان می شوند

۲- انتزاعی از رویدادهای قابل مشاهده که

معرف شباهت ها یا جنبه های مشترک میان

اشیا است

انواع مفاهیم

انواع مفاهیم

توسعه مفاهیم

۱- نظری: توضیح = با استفاده از نظری
یا مجرد دیگر

زیرا وسیله تفکرند

۲- تجربی: تعریف = با استفاده از مفاهیم

تجربی دیگر

زیرا ابزار آزمون تفکرند

ملاک های ارزشیابی مفاهیم نظری

۱- اهمیت و اعتبار تجربی

۲- سودمندی یا اثر بخشی

۳- ثبات درونی

۴- عملیات ریاضی

۵- سادگی

ملاک های ارزشیابی مفاهیم تجربی

۱- پایایی مشاهده گر ها

۲- انتزاعی بودن

۳- ادراکی

۴- ارتباط بابرخی مفاهیم نظری

۵- سادگی

تعریف سازه

۱- تجربیدی عالی ترازویدادهای

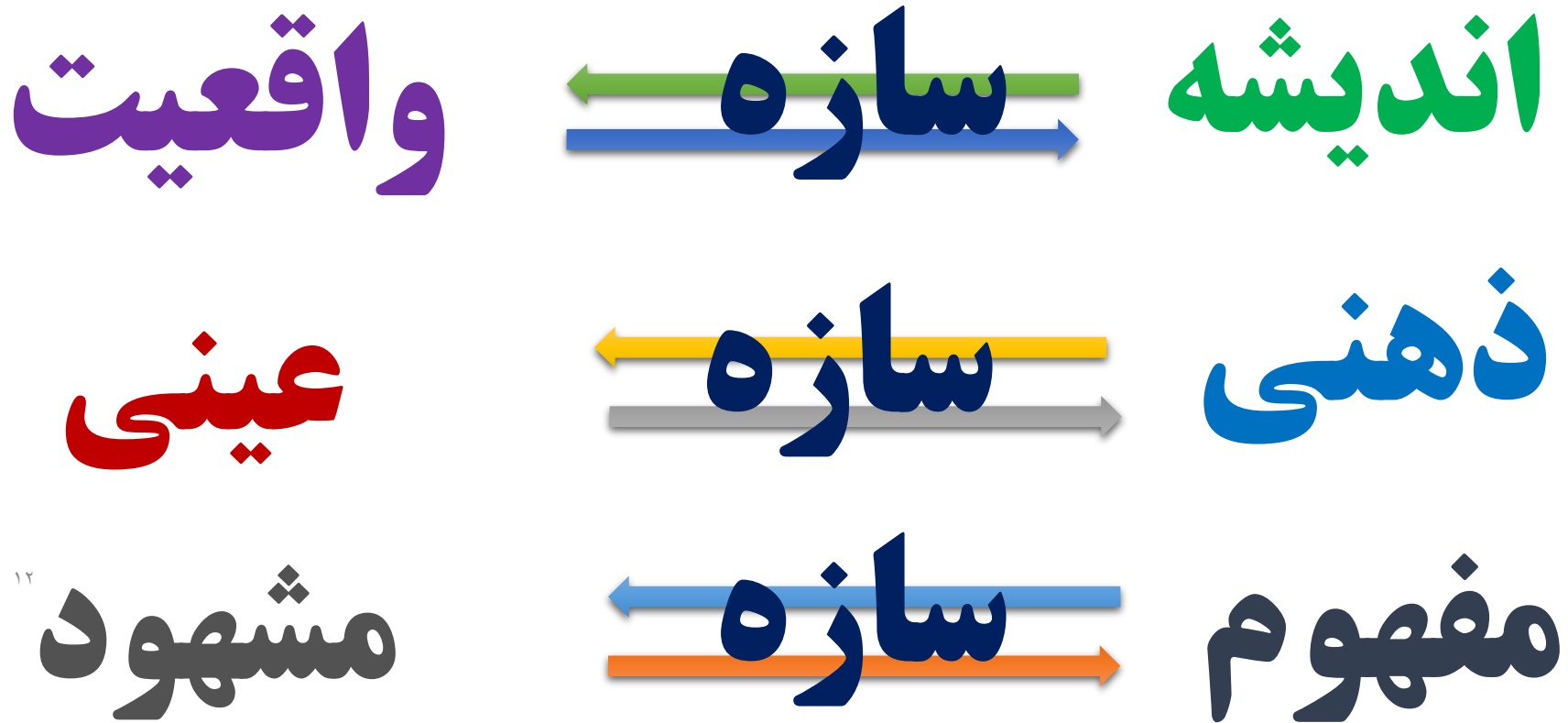
محسوس = استنباط

۲- معانی آنها را نمی توان به راحتی با نشان

دادن چیزهایی خاص یا افراد تفهیم کرد

رابطه ی مفهوم باسازه

= تحقیق

سازه

پل ارتباطی

مفهوم سازی ← سازه → عملیاتی کردن

ابزار حرکت محقق

مفهوم ← سازه →

مشهود

علل ابهام در مسایل

۱- وجود واژه ها واصطلاحات که نارسا تعریف

شده اند = علت اساسی

۲- تفاوت نمادها ومفاهیمی که نمادها نماینده آن هستند

۳- عدم وضوح مفاهیم

۴- اصطلاحات از زبان محاوره وروزمره گرفته شده اند

۵- برای واژه ای معین تعاریف چند گانه وجود دارد

تعریف تعریف

۱- قضیه ای که ماهیت یا خاصیت

پدیده یا مفهومی را بیان می کند

۲- با آن می توان به معانی یک

پدیده یا مفهوم پی برد

پنج مطلب مورد توجه در تعریف

۱- امور معلوم نیاز به

تعریف ندارند

۲- هیچ امری حتی با ابهام

اندک نباید بی تعریف باشد

۳- از اصطلاحات نباید استفاده کرد

چون خودشان نیازمند تعریف اند

پنج مطلب مورد توجه در تعریف

۴- شرط پایداری:

همه افراد یک مطلب را بفهمند

امکان تغییر مفهوم و تعبیر گوناگون نباشد

۵- دقت:

تعریف باید دقیق باشد

بتوان به سادگی مفهوم
را بررسی نمود

انواع تعریف

۱- مفهومی یا وضعی

۲- اسمی یا قرار دادی

۳- تحلیلی

۴- تجزیه ای

۵- چند مرحله ای

۶- واقعی

۷- عملیاتی

تعریف مفهومی (وضعی)

تعریف

از سایر مفاهیم یا واژه ها

۱- شرح ها در فرهنگ واژه ها

۲- کاربرد خاص در تحقیق ندارد

۳- هدف: تعیین ماهیت کلی پدیده

ویژگی ها

تعریف اسمی

۱- قراردادی

۲- معانی واژه ها مشخص
و سوء تفاهم ها بر طرف می شود

۳- امکان سنجش و بررسی
متغیر را میسر می کند

۴- به جای توصیفات و توضیحات از
واژه استفاده می شود (سازمان)

مشخصات

تعریف تحلیلی

۱- تحقیقی ، نه قرار دادی

۲- به صورت تجربی
بررسی می شود

۳- در تثبیت معانی متفاوت واژه
در جامعه استفاده می شود

مشخصات

تعریف تجزیه ای

۱- روش نسبتاً دقیق

۲- واژه را به طور کامل صریح
و مشخص محدود می سازد

۳- مبتنی بر جریان محرک - پاسخ
است

مشخصات

۴- سوالات پرسش نامه و مقیاس های
سنجش گرایش تجزیه ای هستند

تعریف چند مرحله ای

۱- بعضی مفاهیم فضای
مفهومی نسبتاً وسیع دارند

۲- نمی توان باتعاریف مطرح
محدود و مشخص کرد

۳- مفهوم در چند مرحله

تعریف می شود

مشخصات

تعریف واقعی

تعیین ماهیت و اثره باسوالات:

۱- یعنی چه

۲- چیست

مشخصات

تعریف تعریف عملیاتی

۱- پیوند سطح مفهومی (نظری) با سطح تجربی یا مشاهده

۲- مشخص کردن معرف یا معادل مفهوم

۳- امکان اندازه گیری

شاخص (معرف)

تعریف

نشانه های عینی شناسایی و
اندازه گیری ابعاد مفهوم

انواع

۱- ساده

۲- پیچیده

مفهوم سازی

۱- در مقابل عملیاتی کردن

۱- ساختن مفهوم انتزاعی برای فهم امر واقعی

۲- به همه ی جنبه های واقعیت توجه ندارد

مراحل تبدیل مفهوم به شاخص

مفهوم ← بعد ← مولفه ← شاخص

مثال

مشارکت ← سیاسی
اقتصادی
فرهنگی
← رفتاری
دذهنی
← شرکت
در انتخابات
شرکت
در تظاهرات

تربیت
اسلامی ← سیاسی
اقتصادی
اجتماعی
← رفتاری
دذهنی
← امر به
معروف
عبادت

متغیر

*** در پژوهش:**

مفاهیم باید تبدیل به متغیر شوند

تعریف متغیر:

مفهومی که تغییر می کند و دویاچند ارزش

به آن اختصاص داده می شود

تعریف ثابت :

*** در مقابل متغیر ، ویژگی های باارزش مساوی**

نتیجه اندازه گیری

اندازه گیری متغیرها

تعیین روابط میان متغیرها

انواع اندازه گیری

۱- قد

۲- وزن

۱- ساده (مانند)

۱- تعهد سازمانی

۲- پیچیده (مانند)

۲- بیگانگی اجتماعی

انواع

متغیر

۱- براساس رابطه

۱- مستقل

۲- وابسته

۳- میانگر

۲- براساس نقش

۱- علی

۲- توصیفی

۳- براساس تعداد ارزش

۱- دوارزشی

۲- چندارزشی

ادامه در صفحه بعد

۱- تعدیل کننده

۲- کنترل

۳- مزاحم

۱- جانبی

۲- از نظر اندازه گیری

۱- کمی
۲- کیفی

انواع ۴- سایر

متغیر

۳- از نظر عدد مورد پذیرش

۱- گسسته
۲- پیوسته

۱- مستقل عملی (فعال)

۴- توانایی

۲- مستقل هویتی (تشخیصی)

دستکاری

انواع متغیر بر اساس رابطه

محرك درون داد

۱- مستقل

مقدمه پیش فرض وابسته

پاسخ برون داد

۲- وابسته

از طریق مستقل پیش بینی می شود

واسطه

۳- میانگر

رابط بین مستقل و وابسته

انواع متغیر براساس رابطه—مثال

وابسته

میانگر

مستقل

تورم

قدرت خرید

افزایش نقدینگی

انواع متغیر بر اساس نقش

مستقل

۱- علی

غیر وابسته

عامل به وجود آورنده

مبین صفات پدیده

۲- توصیفی

توضیح دهنده وضع شیئی

کمی یا کیفی

انواع متغیر براساس تعداد ارزش

دوبخشی (بودیانبودویژگی)

۱- دوارزشی { انواع { ۱- واقعی (مردوزن)
۲- ساختگی (ردوقبول)

۲- چندارزشی { اختصاص بیش از دو عدد
درجات مختلف

سایر متغیر – جانبی

ویژگی [۱- اصلی نیستند ۲- در تحقیق حضور دارند]

متغیر سوم

۱- تعدیل کننده

بین وابسته و مستقل

ثابت نگه داشته می شوند

۲- کنترل

اثر آن ها خنثی می شود

مشاهده

غیر قابل اندازه گیری

دستکاری

۳- مزاحم

(مداخله)

خارج از کنترل

اثر بر وابسته به صورت فرضی و نظری

انواع

انواع متغیر از نظر اندازه گیری

بیان اختلاف مقادیر باعدد

دارای مبداء اندازه گیری

دارای واحد اندازه گیری

۱- کمی

بیان اختلاف مقادیر غیر عددی

واحد اندازه گیری ندارد

۲- کیفی

انواع متغیر از نظر نوع عدد

منفصل یا جدا

۱- گسسته

اختصاص ارزش بین دو عدد متوالی امکان ندارد

عدم پذیرش اعداد اعشاری

متصل

۲- پیوسته

امکان اختصاص بی نهایت ارزش بین دو عدد متوالی

پذیرش اعداد اعشاری

انواع متغیر مستقل از نظر توانایی دستکاری

فعال

امکان جایگزینی آزمودنی ها در سطوح مختلف

مانند : راهنمایی و مشاوره

۱- عملی

تشخیصی

عدم امکان جایگزینی آزمودنی ها در سطوح مختلف

۲- هویتی

مانند: هوش ، جنس

تعریف اندازه گیری

۱- روشی که از طریق آن اعداد ← براساس قانون معین

صفت

۲- نسبت دادن اعداد به صفات

اشیا طبق قوانین وقواعد منطقی

مقیاس اندازه گیری

تعریف:

قواعد و قوانین مشخص برای نسبت دادن مقادیر کمی به متغیرها

۱- اسمی

۲- ترتیبی (رتبه ای)

۳- فاصله ای

۴- نسبی (نسبتی)

انواع

مقیاس اسمی

- ۱- **ضعیف ترین مقیاس**
- ۲- **اعداد یاسمبل ها : صرفاً برای طبقه بندی**
- ۳- **محتویات یک طبقه با طبقه ی دیگر متفاوت است**
- ۴- **اعداد : نام هر طبقه هستند**
- ۵- **ترتیب و فاصله ندارد**
- ۶- **امکان عملیات ریاضی درصد، نسبت، شمارش**
- ۷- **عدم امکان عملیات ریاضی جمع و ...**
- ۸- **استفاده از شاخص آماری نما**

مقیاس ترتیبی (رتبه ای)

۱- محتویات یک طبقه با طبقه ی دیگر متفاوت است

۲- نوعی رابطه بین طبقات وجود دارد. به صورت :

بالا تر ، بیشتر ، مشکل تر ، کامل تر از و.....

۳- ترتیب دارد و فاصله ندارد

۴- امکان عملیات ریاضی درصد ، نسبت ، شمارش

۵- عدم امکان عملیات ریاضی جمع و...

۶- استفاده از شاخص آماری نما، دامنه ، میانه

مقیاس فاصله ای

- ۱- همه خصوصیات ترتیبی را دارد
- ۲- فاصله بین هر دو عدد روی مقیاس میزان مشخصی دارد
- ۳- ترتیب دارد و فاصله دارد
- ۴- هر مقیاس فاصله ای با واحد ثابت و مشترکی مشخص می شود
- ۵- نقطه صفر اختیاری و قراردادی دارد
- ۶- واحد اندازه گیری اختیاری و قراردادی دارد
- ۷- امکان عملیات ریاضی درصد، نسبت، شمارش، جمع و تفریق
- ۸- عدم امکان عملیات ریاضی ضرب و تقسیم
- ۹- استفاده از شاخص آماری نما، دامنه، میانگین، واریانس، انحراف استاندارد

مقیاس نسبی (نسبتی)

۱- همه خصوصیات فاصله ای را دارد

۲- نسبت هر دو نقطه روی مقیاس از واحد اندازه گیری مستقل است

۳- نقطه صفر مطلق (واقعی) دارد

۴- امکان عملیات ریاضی درصد، نسبت، شمارش، جمع و تفریق، ضرب و تقسیم

۵- استفاده از شاخص آماری نما، دامنه،

میان، میانگین، واریانس، انحراف استاندارد

نظریه

* تعریف

- مجموعه فرضیات مرتبط به صورت نظام مند
- دارای قابلیت توصیف و تشریح و
- پیش بینی پدیده های اجتماعی

توصیف

تبیین

اهداف

۱- توصیف مشاهدات به شکل قابل آزمون

۲- پیش بینی

نظریه تبیینی خوب = توان

انواع نظریه

۱- صوری

۲- قیاسی

۳- تقلیلی

۴- تجربیدی

نظریه صوری

- ۱- تنها نام به نظریه می دهد
- ۲- تبیین نمی کند
- ۳- فاقد توانایی پیش بینی حوادث
- ۴- ارزش علمی ندارند
- ۵- تبیین باعوامل پیچیده

نظریه قیاسی

۱- تبیین می کند

۲- استفاده از مدل برای تبیین

۳- شرط قبول تبیین :

مطابقت جزئیات مدل با جزئیات

پدیده مورد نظر

نظریه تقلیلی

۱- تبیین می کند

۲- تکرار عمل تبیین تا پایین ترین سطح

۳- تبیین مشاهدات براساس :

فعالیت ها یافر آیندهای آسان تر از

مشاهده حادثه

نظریه تجربیدی

۱- تبیین می کند

۲- حوادث پیچیده براساس حوادث ساده تبیین می شوند

۳- حوادث ساده نه به عنوان واقعیت بلکه به عنوان توصیف دقیقی از روابط

۴- ساخت های تبیینی = متغیرهای مداخله کننده

۵- بااستفاده از اصول ریاضی

۶- فراهم نمودن امکانات مناسب برای تبیین

پدیده های علمی

نقش نظریه در پژوهش

۱- تبیین مشاهده

۲- اندازه گیری

۳- محدود کردن واقعیت

های مورد پژوهش

۲- وسیله جستجوی همبستگی آزمایشی پدیده

۱- ابتدا نظریه بعد پژوهش

۲- ابتدا پژوهش بعد نظریه

۳- ترکیبی

۱- راهنمای پژوهشگر در

۳- بحث های مربوط به

نقش نظریه با موضوعات

روش ترکیبی پژوهش و نظریه

۱- اکتشاف

۲- توصیف

۳- تبیین

فعالیت های علمی

نتایج نظریه

۱- برانگیختن افکار جدید در روند حل مساله

۲- طرح الگوهای از موضوعات

توصیف جامع و طرح گونه از موضوعات

۳- تحلیل و نقد نظریه تازه

۴- الهام بخش فرضیه های علمی تازه تر

۵- هدایت به سمت این که کدام مشاهدات مربوط اند

۶- هدایت گر تحلیل

۷- کمک به طرح مسایل جدی

فرآیند های عرضه تبیین مناسب

آغاز بایک رشته مشاهدات که منجر به
ساخت نظریه می شود

۱- نظریه پردازی

معروف به: زمینی، مبتنی بر مشاهده، پسینی

حرکت از مشاهده به نظریه

آزمون نظریه

حرکت از سطح انتزاعی مفهومی یا عام نظریه
به سمت سطح تجربی خاص مشاهده

۲- نظریه
آزمایی

مشاهدات منجر به آزمون تعیین کننده نظریه